

LIITE II

ETELÄ-SAVON ALUEELLINEN OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN SUUNNITELMA

1. Siirtymäprosessin pääpiirteet ja niiden alueiden yksilöinti, joihin siirtymä vaikuttaa kielteisimmin jäsenvaltiossa

Tekstikenttä (12 000)

Viite: 11 artiklan 2 kohdan a alakohta

1.1 Luonnos odotetusta prosessista, jolla pyritään saavuttamaan vuotta 2030 koskevat unionin energia- ja ilmastotavoitteet ja siirtymään ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä yhdenmukaisesti kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien ja muiden olemassa olevien siirtymää koskevien suunnitelmien tavoitteiden mukaisesti sekä aikataulusta, jonka mukaan toiminnot, kuten kivi- ja ruskohiilen louhinta tai hiiltä käyttävä energiantuotanto, lopetetaan tai niitä vähennetään asteittain

Strateginen viitekehys kohti ilmastoneutraaliutta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan (10.12.2019) on kirjattu: ”Hallitus toimii tavalla, jonka seurauksena Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiileneutraali nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinielua.”

Hallitusohjelma on sisällytetty Suomen yhdistettyyn ja kansalliseen energia- ja ilmastosuunnitelmaan, joka toimitettiin Euroopan komissiolle (EY) joulukuussa 2019 energiaunionin hallinnasta ja ilmastotoimista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/2019 vaatimusten perusteella.

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuodelle 2030 sekä keskipitkän aikavälin ilmastomuutospoliittinen suunnitelma vuodelle 2030 ohjaavat Suomen siirtymistä kohti ilmastoneutraaliutta. Suomen tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 51 prosenttiin energian kokonaiskulutuksesta ja 30 prosenttiin tieliikenteen käyttämän energian loppukulutuksesta. Energiatohokkuuden osalta tavoitteena on pitää energian loppukulutus enintään tasolla 290 TWh. Siirtymäprosessi toteutetaan rinnakkain muiden olemassa olevien alueellisten, kansallisten ja EU-tason toimien kanssa. Strategian valmistelussa otetaan huomioon myös komissiolta kesällä 2021 tulevat Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (’Green Deal’) koskevaan tiedonantoon liittyvät säädösehdotukset vuoden 2030 tavoitteiden tiukentamisesta sekä eri ministeriöissä tehtävä sektorikohtainen selvitys: Toimialojen vähähiilisyystiekartat (TEM), Rakentamisen hiilijalanjälkityö (YM), Fossiilittoman liikenteen tiekartta ((LVM) ja VM:n verotyöryhmät: Energiaverotuksen uudistus ja Liikenteen verotuksen uudistus (<https://tem.fi/ilmasto-ja-energiastrategia>)

Hallitus julkaisi helmikuussa 2020 etenemissuunnitelman/tiekartan, jonka tavoitteena on tehdä Suomesta maailman ensimmäinen hiilineutraali yhteiskunta vuoteen 2035 mennessä, sekä joukon toimenpiteitä nopeuttamaan siirtymistä kohti hiilineutraaliutta. Valtioneuvoston tiekartta hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi ”Reilulla siirtymällä kohti hiilineutraalia Suomea” määrittelee Suomen oikeudenmukaisen siirtymäagendan toteutuksen. Reilun siirtymän varmistamiseksi hallitus seuraa ohjelmatyönsä sosiaalisia, alueellisia ja työllisyysvaikutuksia. Rakennemuutoksessa tuetaan työllisyyttä ja elinvoiman kannalta haasteellisten alueiden ja toimialojen kestävästä siirtymästä, sekä varmistetaan kompensoivien toimien toteutuminen pienituloisiin kohdistuvia vaikutuksia huomioiden ja resursoidaan muutosturvaa tuovaa jatkuvaa

oppimista, työvoimapalveluita ja työssä oppimista. Rahoituksessa hyödynnetään muun muassa EU:n oikeudenmukaisen siirtymän -rahaston mahdollisuuksia. Oikeudenmukaisen siirtymäagendan toteuttamista johtaa pääministerin kanslia, jota tukevat Suomen ilmastomuutospaneeli ja ministeriöt.

Suomen osalta JTF-erityistavoitteena on vähintään puolittaa turpeen energiakäyttö vuoteen 2030 mennessä. EU:n maaraportissa Suomelle (2020) todetaan, että Suomi on pitkälti saavuttamassa vuoden 2020 ilmastotavoitteen, mutta hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä edellyttää kunnianhimoisia uusia toimenpiteitä. Raportin mukaan turpeen käytön vaiheittainen lopettaminen voisi edistää huomattavasti Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Suomi on yksi suurimmista turpeen tuottajista ja kuluttajista Euroopassa. Turvetta käytetään pääasiassa energianlähteenä.

Raportin mukaan toimiala on arvioinut, että turvetuotannon välitön työllisyysvaikutus vuonna 2018 oli 2 300 henkilötyövuotta, ja kun epäsuora vaikutus otetaan huomioon, määrä kasvaa 4 200 henkilötyövuoteen. Raportissa todetaan, että jos turvetuotanto lopetettaisiin asteittain, työttömyysriski kohdistuisi pääasiassa työntekijöihin alan välittömästi tarjoamissa työpaikoissa. Vaarassa saattavat olla myös jotkin välilliset työpaikat, koska talouden toimeliaisuus vähenee turvetuotantoalueilla. Tämä edellyttää alueellisen talouden monipuolistamista siten, että varmistetaan alueen houkuttelevuus tulevien investointien kannalta sekä asianomaisten työntekijöiden uudelleen koulutus ja täydennyskoulutus. Euroopan komissio on ehdottanut oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa tukemaan kansalaisia ja alueita, joihin siirtymä vaikuttaa eniten.

Turpeesta ja turpeen roolista energiapolitiikassa ml. alueellisuus.

Turvetta käytetään energiaksi sekä muun muassa kasvualustoissa ja eläinten kuivikkeena. Turpeesta valmistetaan myös esimerkiksi aktiivihiiltä. Turpeen energiakäyttö Suomessa oli vuonna 2020 noin 42 489 TJ (11,8 TWh), eli noin 3,3 % kokonaisenergiankäytöstä. Suomessa turpeella tuotetaan sähköä ja lämpöä yhdyskuntien ja teollisuuden tarpeisiin.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tavoittelee turpeen energiakäytön puolittamista vuoteen 2030 mennessä. Turpeen energiakäyttö on viime vuosina vähentynyt muun muassa päästöoikeuden hinnannousun vuoksi. Selvitysten ja arviointien perusteella on todennäköistä, että turpeen käyttö vähenee vuoteen 2030 mennessä hallituksen tavoitetta enemmän. Turpeen vuosittaiseen tuotantoon vaikuttaa kysynnän ohella turvetuotannon voimakas säariippuvuus.

Turpeen energiakäytön odotetaan laskevan vuoden 2019 TWh tasosta 15,7 vuoden 2030 tasoon 2,0. Vastaavasti kokonaispäästöt vähenevät vuoden 2019 Mt-tasosta 7,9 vuoden 2030 tasoon 1,0, kuten alla olevasta kuvasta ilmenee. Edellä mainitun arvion mukaisesti turpeen energiakäyttö laskisi kyseisellä ajanjaksolla lähes 90 prosenttia. Kuten kuvasta havaitaan, Suomen hallituksen tavoite turpeen energiakäytön puolittamisesta saavutettaisiin jo vuonna 2024.

Viite: 11 artiklan 2 kohdan b alakohta

1.2 Yksilöidään alueet, joihin vaikutusten odotetaan kohdistuvan kielteisimmän, ja perustellaan tämä arvioilla taloudellisista ja työllisyysvaikutuksista 1.1 kohdassa esitetyn luonnoksen perusteella

Turvetoimialan vaikutuksia Suomen kansantalouteen sekä maa- ja seutukuntien aluetalouteen on selvitetty Pellervon taloustutkimus PTT:n hankkeessa, joka julkaistiin keväällä 2021. Selvityksessä määritetyt vaikutukset koskivat turvetoimialaa kokonaisuutena. Siinä tarkasteltiin seurauksia, jos turpeen tuotanto vähenisi vuoden 2019 määrästä 50 prosenttia ja 75 prosenttia. Välittömien vaikutusten määrittely perustui Tilastokeskuksen tilastoihin turpeen noston toimialalta ja välilliset määritettiin panos-tuotos menetelmällä.

Vuonna 2019 turvetoimialan liikevaihto koko maassa oli 455 miljoonaa euroa ja työllisyys 1 400 henkilötyövuotta. Turvetoimialan tuotannon bruttoarvo oli kuitenkin liikevaihtoa suurempi, noin 500 miljoonaa euroa, josta toimialan oma jalostusarvo oli noin 126 miljoonaa euroa.

Turvetoimialalla todettiin kuitenkin myös sen suoria vaikutuksia laajemmat vaikutukset alueen talouteen. Panos-tuotostaulujen perusteella turvetoimialan tuottamasta arvosta noin 40 prosenttia muodostuu turvetoimialalla, reilut 30 prosenttia muilla toimialoilla, reilut 20 prosenttia tulee tuonnista ja veroista tuli vajaan viisi prosenttia.

Tuotantoketjun kotimaisesta työllisyydestä tuli noin 55 prosenttia turvetoimialalta, loput muilta toimialoilta, kuten koneiden ja laitteiden korjauksesta ja kuljetuksesta. Turvetoimialan tuotantoketju työllisti siis noin 1,8 kertaa toimialan oman työllisyyden verran. Tällöin vuoden 2019 turvetoimialan 1 404 henkilötyövuotta tarkoittivat koko tuotantoketjussa noin 2 500 henkilötyövuotta. Vuoden aikana työllisten määrä tuotantoketjussa oli kuitenkin selvästi suurempi, sillä iso osa varsinkin turpeen noston työllisistä oli kausityöntekijöitä.

Selvityksen perusteella turpeen käytön puolittuessa valtakunnan tasolla turpeen käytön väheneminen 50 prosentilla laskee välittömien ja välillisten työllisten määrää 1 250 henkilötyövuotta ja väheneminen 75 prosentilla laskee välittömien ja välillisten työllisten määrää 1 875 henkilötyövuotta. Koko kansantalouden tasolla turpeen arvioitiin korvautuvan muilla energianlähteillä ja tuotannon korvaantuvan ajan myötä muulla tuotannolla. Paikallistasolla näin ei välttämättä katsottu olevan, sillä muussa tuotannossa syntyvät työpaikat voivat hyvin sijaita muilla alueilla.

Koska turve on energiantuotannossa paikallinen resurssi, tulee sen tuotannon vähenemisen työpaikkamenetykset korostumaan nimenomaan kunta- ja seutukuntatasolla. Lisäksi tulevat laajemmat haittavaikutukset, kun turvealan työpaikkojen poistuminen vähentää kysyntää myös alueen palveluille ja heikentää julkisten palveluiden rahoitus pohjaa sekä ennen kaikkea heikentää alueen elinvoimaa, kun nuorten käytännössä ainoat työnsaantimahdollisuudet lähes häviävät.

Suomi on ehdottanut komissiolle JTF-tukialueen laajentamista kuudella maakunnalla ja Pirkanmaan neljällä kunnalla komission ehdotuksesta. Komissio ehdotti Suomelle maaraportissa 2020 tukialueeksi Itä- ja Pohjois-Suomen seitsemää maakuntaa.

Suomi ehdotus seuraavien maakuntien ja kuntien sisällyttämistä rahaston tukialueeseen:

- Etelä-Pohjanmaan, Satakunnan ja Keski-Suomen maakunnat niiden vahvan turvetuotannon perusteella;
- Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat niiden heikon resilienssikyvyn ja merkittävän turvetuotannon vuoksi;
- Pohjanmaan maakunta sen turpeesta riippuvien kuljetus- ja koneyrityksien työpaikkojen menetyksen uhan vuoksi. Lisäksi Pohjanmaalla turpeen merkittävänä käyttäjänä merkittävä toiminnallinen yhteys naapurimaakuntien turvetuotantoalueisiin (Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaa ja Satakunta);
- Parkano, Kihniö, Virrat and Punkalaidun Pirkanmaan maakunnasta turvetuotannosta hyvin riippuvai- sina yksittäisinä kuntina. Näillä kunnilla on myös vahva yhteys naapurimaakuntien (Etelä-Pohjanmaa ja Satakunta) turvetuotantoalueisiin.

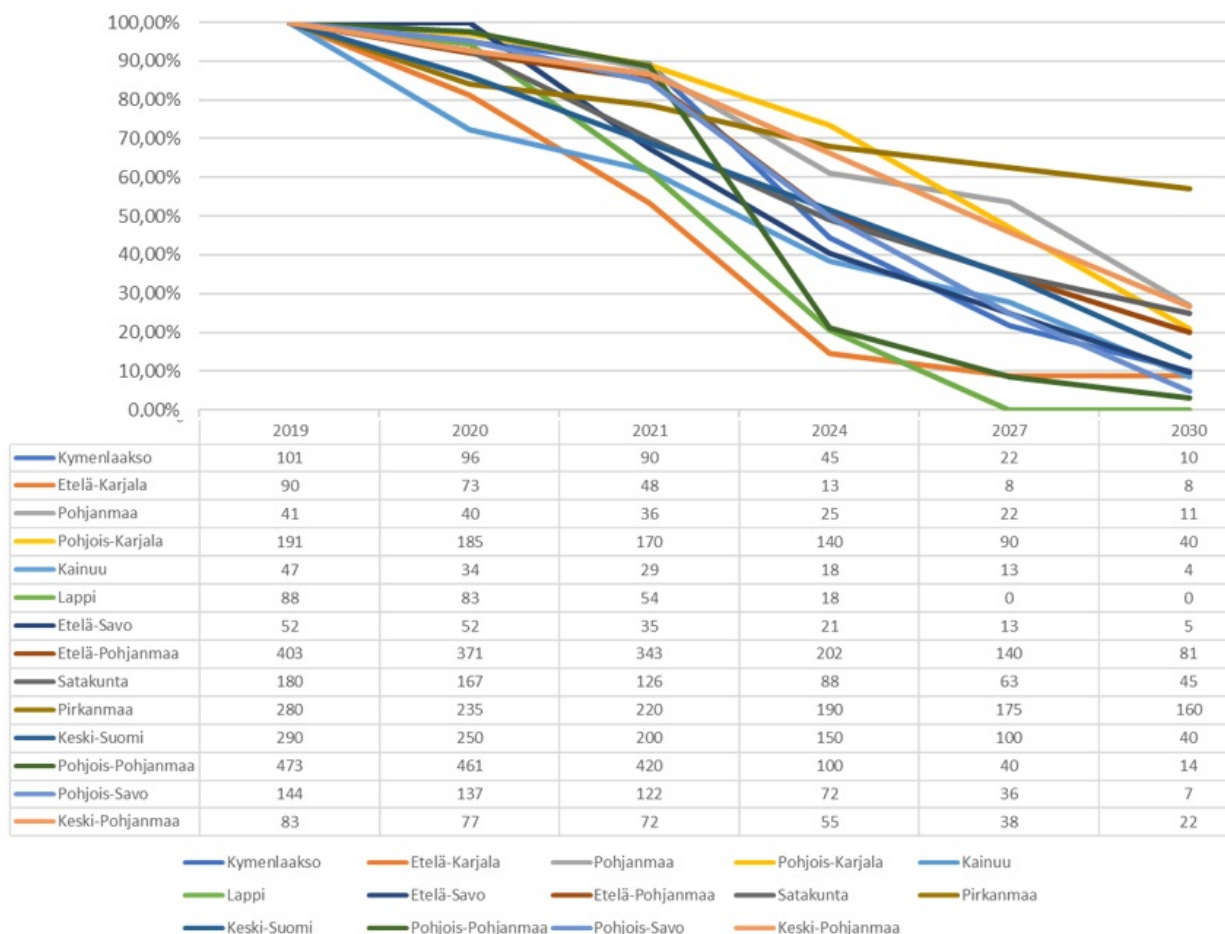
Suomessa turpeen energiatuotantoa on lähes kaikissa maakunnissa. Turvetuotannon merkitys korostuu maakunnissa erityisesti paikallisesti seutukunta- ja kuntatasoilla. Turvetuotantoalueet sijoittuvat pääosin harvaan asutuille alueille, joilla työvoiman kysyntä on muuten erittäin

vähäistä. Siten siirtyminen turpeesta hiilineutraaliin energiantuotantoon vaikuttaa erittäin haitallisesti kaikkien 14 maakunnan turvetuotantoalueisiin.

Myös komission maaraportissa esittämät investointitarpeet ovat yhteisiä kaikille 14 alueelle. Niiden toteuttaminen on välttämätöntä alueiden elinvoimaisuuden turvaamiseksi tilanteessa, joissa alueilta puuttuvat omat resurssit väistämättömien vakavien haittavaikutuksien vastaamisessa.

Seuraavassa kuvassa ja taulukossa esitetään kaikkien 14 alueiden odotettu suorien ja välillisten työpaikkojen väheneminen prosentuaalisesti ja henkilötyövuosina vuoteen 2030 saakka:

Suorien ja välillisten turvetyöpaikkojen väheneminen JTF-maakunnissa v. 2019-2030, % ja htv

Kuten kuvasta voidaan havaita, kaikilla alueilla Pirkanmaan turvekuntia lukuun ottamatta alenema on vähintään 70 prosenttia vuodesta 2019 vuoteen 2030. Taulukosta voidaan todeta, että hallitusohjelman mukainen tavoite turpeen energiakäytön puolittumisesta toteutuu useimmilla alueilla jo vuoteen 2024 mennessä, kun PTT:n mallinnuksen perusteella turpeen käytön puolittuessa välittömien ja välillisten työllisten määrää pienenee 45 prosentilla.

PTT:n selvityksen vuoden 2019 lukuihin on kuitenkin syytä suhtautua tietyin varauksin, koska välillisiä vaikutusten arvioinneissa käytetyt panos-tuotostiedot eivät sisältäneet turvetoimialaa erikseen toimialana. Myös tilanteissa, jossa turvetuotantoalue ylitti maakunnan rajat, vaikeutti arvioiden tekemistä.

Eräät alueet ovatkin päätyneet omissa selvityksiin korkeampiin lukuihin vuoden 2019 osalta. Poikkeamien tarkemmat perustelut esitetään ao. alueiden siirtymäsuunnitelmien luvussa 2.1.

Suomen ehdottama aluelaajennus ei vaaranna riittävän tuki-intensiteetin turvaamista. Laajennus huomioiden tuki-intensiteetti olisi noin 170€ per asukas, joka on edelleen noin kolmanneksen enemmän kuin komission maaraportissa ehdottaman mukainen 129,1€ per asukas. Tätä selittää tietenkin myöhemmin päätetty JTF kokonaisvarojen lisäys EU-tasolla.

Viite: 6 artikla

1.3 Yksilöidään 1.1 kohdassa luetelluista alueista sellaiset syrjäisimmät alueet ja saaret, joilla on erityisiä haasteita, ja kyseisille alueille osoitetut määrät ja niitä koskevat perustelut

2. Siirtymään liittyvien haasteiden arviointi kunkin yksilöidyn alueen osalta

2.1 Ilmastoneutraaliin unionin talouteen vuoteen 2050 mennessä siirtymisestä aiheutuvien taloudellisten, yhteiskunnallisten ja alueellisten vaikutusten arviointi

Viite: 11 artiklan 2 kohdan c alakohta

Tekstikenttä (12 000)

TURVETUOTANNON JA TURPEEN KÄYTÖN ODOTETTU KEHITYS VUOTEEN 2030

Etelä-Savossa oli v. 2019 27 turvetuotantoaluetta ja tuotantopinta-alaa 2200 ha. Vuoden 2021 lopussa turvetuotantoalaa oli 1500 ha eli parin vuoden aikana tuotannosta poistui 700 ha. Turvesuot sijoittuvat Mikkelin, Juvan, Pieksämäen, Kangasniemen ja Rantasalmen kuntien alueelle. Vapo Oy on alueiden pääasiallinen toiminnanharjoittaja.

Turvetuotantoalueilla tuotetaan pääasiassa energiaturvetta, josta noin kolmannes menee vientiin. Kuiviketurvemarkkinoissa on myös muita toimijoita, jolloin turve tulee maakunnan ulkopuolelta tai Venäjältä. Kuiviketurpeen osalta on myös omatuotantoa, jossa tuottaja itse käyttää tuottamansa turpeen.

Etelä-Savossa turvetta käytetään pääasiassa Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan kaupunkien kaukolämpölaitoksissa lämmön ja sähkön yhteistuotannossa. Pienemmässä määrin turvetta käytetään Juvan, Kangasniemen ja Mäntyharjun kuntien lämpövoimalaitoksissa.

LUT yliopisto laski Etelä-Savon energiataseen v. 2017 (julk. 2019). Etelä-Savon primäärienergian käyttö oli 7131 GWh, josta turpeen osuus oli 5 % ja energiaturpeen kulutus 372 GWh. Energiataseellisuuden kaukolämpötilaston mukaan energiaturpeen käyttö maakunnan kaukolämpölaitoksissa ei ole vielä merkittävästi muuttunut vuoden 2017 tilastoista. Alueen

suurin turpeen käyttäjä on kuitenkin ilmoittanut luopuvansa turpeen käytöstä viimeistään 2035. Tämä edellyttää kattila- ja muita teknisiä investointeja, investointeja uusiutuvaan energiaan, sekä siirtymävaiheessa myös puupolttoaineelle soveltuvia katettuja varasto- ja jalostustermiinaaleja (Pilarit II ja III).

Pellervon taloustutkimuksen (PTT) mukaan v. 2019 Etelä-Savossa oli turpeen noston toimialalla 11 toimipaikkaa ja niissä 29 htv. Toimipaikoista seitsemän sijaitsi Mikkelin seudulla ja neljä Pieksämäen seudulla. Etelä-Savossa toimii kuitenkin myös yrityksiä, joiden toimipaikka on muualla Suomessa, joten suoraan näistä tilastoista ei voi laskea turvetuotannon työpaikkoja alueella. Lisäksi turvetuotanto on maakunnassa vallitsevasti yhden yrityksen hallussa ja nostoa on tehty alihankintajana, jolloin yrittäjät ovat esim. kone- ja kuljetusalojen toimialaluokissa. Maakunnan turvetuotannon bruttoarvo oli n. 11 milj. € ja jalostusarvo 1,8 milj. €.

Turpeen tuotanto on loppumassa nopeutetussa aikataulussa, sillä lähes koko maakunnan tuotanto on yhden yhtiön hallussa, joka on ilmoittanut luopuvansa energiaturpeen tuotannosta ja myyvänsä vain turvevarastoja. Polttoaineiden tuontivaikeudet Venäjältä ovat kuitenkin lykänneet lopettamista tilapäisesti.

Turvetuotannon työllistävyyden sekä brutto- ja jalostusarvon arvioidaan laskevan 90 % vuoteen 2030 mennessä energialaitosten ja turvetuottajien ilmoitusten perusteella. Väliaikana käytetään turvevarastoja ja työpaikkoja jää lähinnä turpeen kuljetukseen.

	Bruttoarvo (1000 €)	Jalostusarvo (1000 €)	suorat työpaikat (htv)	välilliset työpaikat (htv)	Toimipaikat (kpl)
2019	11 028	1 800	29	52	11
2020	11 000	1 800	28	52	11
2021	7 300	1190	19	35	7
2024	4400	800	12	21	4
2027	2700	450	7	13	3
2030	1 100	180	3	5	1

SOSIAALISET JA TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Etelä-Savossa oli v. 2020 132 702 asukasta ja väestö väheni eniten Suomen maakunnista. Etelä-Savo on Suomen ikääntynein maakunta ja koulutustaso on koko maan keskiarvoa matalampi. 95 % alueen yrityksistä on pienyrityksiä. Bruttokansantuote v.2019 oli toiseksi pienin per asukas Suomen maakunnista. Työttömyysaste on 11 % ja alle 25 v. työttömiä on 12 %.

Elinkeinorakenteesta alkutuotannon osuus on 6,5 %, turvetuotantoalueilla Mikkelin ja Pieksämäen seuduilla se on 13,5 % (koko Suomi 2,7 %).

Huoltosuhteen heikentyminen ja väkimäärän väheneminen aiheuttaa kuntien verotulojen vähemistä, joka heikentää yleistä hyvinvointikehitystä. Koko maakunnan yleinen huolto-suhde on 72,8 (koko maa 60,1). Työpaikkojen ja ansaintamahdollisuuksien vähenemisestä seuraa köyhyyden lisääntyminen. Maakunnan asuntoväestöstä runsas 15 % kuuluu pienituloiseen asuntokuntaan, mikä on kolmanneksi eniten Suomessa (Tilastokeskus 2018).

Suorat ja välilliset työpaikkamenetykset

PTT:n mukaan turvetuotantoketju työllistää kerrannaisvaikutuksineen 50-60 henkilöä. Vuoden aikana työllisten määrä tuotantoketjussa on kuitenkin selvästi suurempi, sillä iso osa turpeen noston työllisistä on kausityöntekijöitä. Kerrannaisvaikutukset heijastuvat kokonaisten perheiden pääasialliseen toimeentuloon sekä sitä kautta asukkaiden hyvinvointiin ja kuntatalouteen. Kumulatiivinen menetys vuoteen 2030 on noin 500 htv.

Turvealueet ja niitä hyödyntävät yritykset ja niiden työntekijät sijoittuvat Etelä-Savon harvaan asutulle maaseudulle Mikkelin ja Pieksämäen seuduille, jossa on jo entuudestaan heikko työllisyystilanne, matala koulutustaso ja vaikeuksia löytää korvaavaa työtä. Näiltä alueilta katoavat turvetuotannon työpaikat kokonaan, mikä aiheuttaa välittömiä taloudellisia ja työperäisiä vaikutuksia turveyrittäjiin, koneurakoitsijoihin ja kuljetussektoriin. Nopea alasajon tahti aiheuttaa vaikeuksia löytää korvaavaa työtä ja opiskelumahdollisuuksia, mikä kiihdyttää poismuuttoa maakunnasta. Osa turveyrittäjistä on iäkkäitä ja uuden toiminnan aloittaminen on haastavaa.

Turvealalla on käytössä pääosin räätälöidyt koneet ja laitteet, joiden käyttöikä voi olla varsin pitkä. Tuotantopääomiin ja -koneisiin sidotut kustannukset haastavat uuden liiketoiminnan aloittamista. Osalle kalustosta voi olla muuta käyttöä vanhojen tuotantoalueiden kunnostamisessa ja muussa kuljetustoiminnassa, se vaatii kuitenkin huomattavia muutostöitä.

Turvekuljetukset suoritetaan yleensä täysperävaunuyhdistelmillä. Turverekoilla voidaan kuljettaa haketta tai purua, mutta rakenteet eivät kestä esim. maa-aineisten kuljettamista. Turvetuottajat hankkivat kuljetukset alihankintana pitkäkestoisilla kuljetussopimuksilla. Turvekuljetuksista huolehtivat yleensä pienet muutaman auton yritykset.

Suoria ja välillisiä turvetuotantoon liittyviä työpaikkamenetyksiä arvioidaan tulevan lähemmäs sata, kun otetaan huomioon kausiluonteisuus, PTT:n tilastoista puuttuvat kuljetusalan pienyritykset sekä korjaukseen, konepajatoimintaan ja infrastruktuurin kunnossapitoon liittyvät työpaikat, jotka ovat riippuvaisia turvetuotannosta.

Uhatut elinkeinot

Turvetuotannon alasajo vaikuttaa maaseudun elinkeinoihin ja pienyrittäjiin. Seurauksena on tulojen pieneneminen, nuorten poismuutto ja vanhempien elinkeinon romahtaminen, mikä kiihdyttää palvelujen alasajoa ja lisää syrjäytymistä. Etelä-Savo on Suomen maatalousvaltaisimpia alueita. Maatilat ovat keskikooltaan koko maan pienimpiä. Kotieläintiloja on Etelä-Savossa reilut 600, jotka käyttävät turvetta kuivikkeena. Nautasektorilta tulee 70 % alueen maatalouden myyntituloista. Lisäksi alueella on isoja kasvihuoneita ja avomaan tuotantoon tehtävää taimikasvatusta ml. puuntaimet. Puutarha-alan yrityksiä oli v. 2020 231 kpl, joista kasvihuoneyrityksiä oli 47 kpl.

Energiaturpeen noston väheneminen vaikuttaa suoraan maatalousturpeen saatavuuteen ja hintaan, sillä kasvu- ja kuiviketurpeen korjaamisen taloudellinen kannattavuus perustuu siihen, että niitä tuotetaan energiaturpeen korjaamisen yhteydessä. Kasvu- ja kuiviketurpeen hinnannousu ja/tai rajatumpi saatavuus heikentää eteläsavolaisen kotieläintuotantovaltaisen maatalouden kilpailukykyä ja kannattavuutta merkittävästi rapauttaen mahdollisuuksia ylläpitää vastuullisen tuotannon osa-alueita.

Turvetuotanto ja sen liitännäispalvelut on ollut merkittävä lisäansio maaseutualueilla. Yhden lisäansiolähteen poistuessa ja kustannustason kasvaessa (energia+ kuivike) maatilojen väheneminen vauhdittuu ennustetusta (v. 2020 tasosta vuoteen 2027 n. 34 %). Seuraavan 10 vuoden aikana karja- ja puutarhataloudesta tulee katoamaan 300-400 kannattavuusrajalta sinnittelevää yritystä ja n. 1000 työpaikkaa, näistä noin 500 htv:n vähenemiseen arvioidaan vaikuttavan turvetuotannon ja sen liitännäispalvelujen alasajosta johtuvien sivuansiomahdollisuuksien katoaminen ja muut siitä johtuvat taloudelliset seuraukset. Sosiaaliset haittavaikutukset koskevat selvimmin matalasti koulutettuja miehiä ja maaseudun nuoria.

Turvetuotannon alasajosta johtuvat suorat, välilliset ja uhanalaiset kumulatiiviset työpaikkamenetykset vuoteen 2030 mennessä ovat yhteensä noin 1000 htv ja kumulatiiviset erotulomenetykset kunnille noin 8 M€.

YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Turvetuotannosta luopumisella on pääasiassa myönteisiä ympäristövaikutuksia. Turvetuotannon kasvihuonekaasupäästöiksi arvioitiin Etelä-Savossa 143 978 t CO₂-ekv v. 2017 eli 15 % maakunnan energian käytön kasvihuonekaasupäästöistä (LUT yliopisto 2019). LUT yliopisto arvioi myös, kuinka maakunta pääsisi hiilineutraaliksi eri tavoitevuosina. Laskelmissa lähtökohtana oli turvetuotannosta asteittain luopuminen vuoteen 2035 mennessä. Tämä edellyttää energialaitosten kattainvestointeja mm. Mikkelissä ja Pieksämäellä, Pieksämäen tuulivoimapuiston rakentamista sekä merkittävää lisäystä aurinkoenergian ja puuenergian käytössä. Turvetuotannon loppuessa tuotantoalueet säilyvät vielä pitkään kasvihuonekaasujen lähteenä ennen kuin ne saadaan jälkihoidettua niin, että ne muuttuvat päästöistä nieluiksi. On tärkeää löytää keinot ohjata jälkikäyttöä vesiensuojelun, ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden kannalta kestäviin ratkaisuihin kuten kosteikkoihin, uudelleen soistamiseen tai metsittämiseen. Kestäviä, valuma-aluekohtaisia jälkikäyttömenetelmiä tulisi kehittää sekä lisätä neuvontaa ja koulutusta.

Etelä-Savo on vesistöinen maakunta, jonka pinta-alasta 25 % on vettä. Turvetuotannon merkittävän vaikutuksen alaisia vesistöjä on etenkin Savonselän vedenjakaja-alueella, lisäksi valumat naapurimaakuntien turvealueilta kuormittavat Etelä-Savon vesistöjä. Vesistöjen kunnostushankkeille on tarvetta. Vesistöjä kunnostamalla voidaan lisätä alueen kiinnostavuutta loma-asutuksen, virkistyskäytön ja luontomatkailun kohteena.

TALLOUDEN MONIPUOLISTAMISEN MAHDOLLISUUDET

Nykyisten yritysten toiminnan jatkuminen ja laajentaminen sekä uuden yritystoiminnan synnyttäminen ovat elinehtoja maakunnan elinvoiman säilyttämiseksi. Koulutusmahdollisuuksia tarjotaan kausityöntekijöille ja nuorille sekä yrittäjille alan vaihtamiseksi. Paikallisten polttoaineiden tuotanto tukee muita elinkeinoja ja työllisyyttä sekä korvaa perinteisestä maataloudesta vähentyviä työpaikkoja. Paikallisten polttoaineiden yritystoiminnan kehittymiseen (metsäenergia, biokaasu, aurinko- ja tuulienergia) ja työpaikojen määrän kasvuun kohdistuu paljon odotuksia. Energiaraaka-aineen saatavuus, kuljetus ja varastointi tulee pystyä hoitamaan myös jatkossa. Turvetuotannon ammattilaisista vain pieni osa voi kouluttautua metsäenergian tuotantoon, turvealueiden kunnostamiseen, logistiikkaan ja terminaalien operaattoreiksi, näille aloille koulutusta tulee kuitenkin suunnata. Koulutusta tarvitaan myös uusiutuvan energian rakentamiseen ja huoltoon sekä energiatehokkuusosaamiseen ja rakentamiseen.

Etelä-Savossa on runsaasti maatalo- ja mökkimatkailua. Matkailuelinkeinon edellytyksiä voidaan parantaa mm. energiaremontein, palveluja tuotteistamalla, yritysten yhteistyötä ja verkostoja sekä palvelujen saatavuutta ja tietoliikenneyhteyksiä kehittämällä. Matkailualalta löytyy myös korvaavaa kausityötä. Matkailualan koulutusta tarvitaan lisää.

Elinkeinorakennetta tulisi monipuolistaa lisäämällä tuotteiden jalostusastetta sekä palvelutarjontaa. Kiertotalouden ratkaisuihin ja digitalisaatioon liittyvää koulutusta suunnataan erityisesti nuorille.

Lyhyellä aikavälillä ongelmana on hyvälaatuisen ja ympäristökriteerit täyttävän biopolttoaineen saatavuus ja hinta kysynnän kasvaessa. Sopivista bioenergian varasto- ja käsittelyalueista on pulaa. Pitemmällä aikavälillä tarvitaan uusia innovaatioita kokonaan polttoon perustumattomaan energiantuotantoon siirtymiseksi. Taloudellinen vaikutus on merkittävä. JTM:n pilarien II ja III tarjoamia investointimahdollisuuksia varaudutaan käyttämään maakunnan energiamuutoksen aikaansaamiseen sekä elinkeinorakenteen monipuolistamiseen.

Yksilöidään taloudellinen toiminta ja toimialat, joihin vaikutus kohdistuu, ja erotetaan toisistaan
 — taantuvat alat, joiden toiminnan odotetaan loppuvan tai vähenevän merkittävästi asteittain siirtymän johdosta; mukaan on liitettävä myös aikataulu
 — murroksessa olevat alat, joiden odotetaan muuttavan toimintaansa, prosessejaan ja tuotostaan
 Kummankin tyyppisten alojen osalta seuraavat:
 — odotetut työpaikkojen menetykset ja uudelleen koulutustarpeet, ottaen huomioon taitotarpeiden ennusteet
 — talouden monipuolistamiseen liittyvä potentiaali ja kehitysmahdollisuudet

2.2 Kehitystarpeet ja -tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ilmastoneutraalin unionin talouden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä

Viite: 11 artiklan 2 kohdan d alakohta

Tekstikenttä (6 000)

Etelä-Savossa turpeen käytöstä luovutaan lähes kokonaan v. 2030 mennessä. Maakunnan turvetuotantoala on pienentynyt kahdessa vuodessa lähes 700 ha ja v. 2030 mennessä poistuu ainakin 1000 ha lisää. Alueet sijaitsevat Mikkelin, Pieksämäen, Juvan, Kangasniemen ja Rantasalmen kuntien harvaan asutulla maaseudulla. Tavoitteena on pitää maaseutu asuttuna sekä monipuolistaa maakunnan elinkeinotoimintaa.

Etelä-Savon elinkeinorakenteessa painottuu maatalousvaltaisuus muuta maata voimakkaammin. Maakunnan väestökehitys on laskeva ja väestön koulutustaso alempi kuin koko maassa keskimäärin. Tavoitteena on löytää maaseudulle korvaavia lisätyömahdollisuuksia ja saada nuoret ja kausityöläiset pysymään alueella. Kehittämistarpeita on työntekijöiden uudelleen koulutus, jossa ongelmana on maaseudun työllisten korkea keski-ikä. Korvaavia työpaikkoja ja uusia yrityksiä arvioidaan syntyvän uusiutuvan energian tuotantoon, kierrätystalouteen, palveluihin sekä matkailuun. Haasteena on turvetuotantokaluston muutostarpeiden ja uudelleen käyttökohteiden kartoitus. Koneille löytynee käyttöä jonkin verran luontokohteiden entistämistöissä ja metsätöissä.

Käytöstä poistuneita turvetuotantoalueita (1500 ha) ja turvetuotannon kuormittamia vesialueita kunnostetaan. Tavoitteena on myös vähentää alueiden kasvihuonekaasupäästöjä. Tähän tarvitaan tutkimusta alueiden käyttömahdollisuuksista, yhteistyötä yrittäjien ja maaomistajien kanssa, kenttäkokeiluja ja pilotteja, sekä yrittäjien uudelleen koulutusta alueiden kunnostamiseen. Alueiden kunnostus- ja menetelmäkehitys mahdollistaa työtä nykyisille turvetuotantoyrittäjille ja lievittää sosioekonomisia vaikutuksia. Turvetuotannon poistuessa alueelle jää turvetuotannon vesiensuojelurakenteita, joiden ylläpito tulee suunnitella uudessa jälkikäyttövaiheessa.

Turvetuotanto ja turpeenkuljetus on ollut osa maatalouden sivuansioita. Energiaraaka-aineen saatavuus, kuljetus ja varastointi tulee hoitaa myös jatkossa. Turpeen tulee siirtymävaiheessa korvaamaan metsähake, ja osa turvetuotannon työvoimasta ja yrityksistä siirtyy metsähakkeen ym. biopolttoaineen tuottajiksi tai tuotantoketjun muihin osiin. Maaseudun yrittäjiä kannustetaan uusiutuvan energian tuottajiksi kohdennetun rahoituksen ja koulutuksen avulla. Koulutuksessa kiinnitetään huomiota luontoarvojen huomioon ottavaan kestäväan metsätalouteen.

Metsäenergian lisääntyvä käyttö lisää puukuljetuksia alueen huonokuntoisella alemmalla tieverkolla, mikä lisää tiestön kunnostustarpeita, logistiikan suunnittelua ja logistiikka-alueita, myös varastointia tulee kehittää. Hakkeelle ja puutavaralle tarvitaan katettuja varastointi- ja käsittelyalueita, näillä on työllistävä vaikutus myös lajittelussa ja hankintaketjussa (myös Pilarit II ja III).

Maatalous ja erityisesti vihannesviljely, kasvihuonetuotanto sekä karjatalous ovat tärkeitä tuotannonaloja Etelä-Savossa. Turve on tärkeä kasvualusta sekä erinomainen kuivike. Tarvitaan käytännönläheistä tutkimus- ja kehitystoimintaa turpeen korvaamiseksi yhtä hyvillä ja edullisilla vaihtoehtoisilla tuotteilla.

Uudenlaisten kasvualustojen kehittäminen, bioenergiaviljelmät ja kasvien käytön – ja kasvatuksen tutkimus, uudet energiajärjestelmät ja kiertotalouden kehittäminen ja kokeilut lisäävät alan uudistumista.

Etelä-Savossa on energia- ja maatalousalan tutkimuslaitoksia ja osaamista. Alat kuuluvat myös maakunnan Älykkään erikoistumisen strategian kehittämisen kärkiin. Strategian mukaisesti elintarvikealalla kehitetään uusia tuotteita, elintarviketurvallisuutta sekä ruokamatkailua. Myös vesiliiketoimintaa kasvatetaan ja parannetaan siihen liittyvää osaamista. Maaseudun palvelurakennetta pyritään turvaamaan uusilla hyvinvoinnin palvelukonsepteilla ja digitaalisilla ratkaisuilla.

Etelä-Savo on riippuvainen tuontisähköstä. Maakunnan omaa sähkön tuotantoa on lisättävä, jos turpeen käytöstä luovutaan. Tämä edellyttää mm. biokaasun, tuuli-, aurinko- ja geotermisen energian lisäämistä sekä järjestelmien kehittämistä. Tutkimustoimintaa tarvitaan älykkäiden sähköverkkojen ja energiapihien ratkaisujen kehittämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen. Etelä-Savon kaukolämpölaitoksissa turpeen korvaaminen edellyttää laitosteknisiä muutoksia ja investointeja. Alueen pienissä lämpölaitoksissa voidaan kokeilla täydentävinä vaihtoehtoina myös ei-polttoon perustuvia teknologioita. Näiden pilotit ja tutkimus vahvistuu Etelä-Savossa. Laitosten teknisiin muutoksiin ja infrastruktuurin kehittämiseen varaudutaan hakemaan pilarin III rahoitusta yksin tai yhdessä muiden maakuntien kanssa.

Kestävän matkailun ja luontomatkailun hankkeet sekä kohteiden energiaremontit ja matkailua tukevat infrahankkeet monipuolistavat elinkeinorakennetta ja lisäävät työ- ja kausityömahdollisuuksia.

TAVOITTEET JA TULOKSET V. 2030 MENNESSÄ

- Turpeen käytöstä on pääosin luovuttu.
- Korvaavaa työtä on löytynyt alalla välittömästi tai välillisesti työtä tekeville, uusia yrityksiä on syntynyt ja nykyisiä yrityksiä on voitu merkittävästi tukea.
- Nuorten poismuuttoa alueelta on onnistuttu vähentämään lisäämällä kausi- ja osa-aikaisia työpaikkoja mm. matkailussa sekä parantamalla alueen koulutuspaikkojen vetovoimaisuutta ja nuorten ammattipätevyiden hankkimista.
- Vihreään siirtymään liittyvää koulutusta ja yritystoimintaa on lisätty.
- Uusia työpaikkoja, yrityksiä ja innovaatioita on syntynyt mm. uusiutuvan energian tuotannossa, metsä- ja kiertotaloudessa, hyvinvointipalveluissa, jalostuksessa sekä matkailussa
- Vanhat turvetuotantoalueet on pääosin kunnostettu ja niiden CO₂ päästöt ovat vähentyneet merkittävästi (JTF tukea on voitu hyödyntää noin 25 %:lla kunnostettavasta kokonaisalasta).
- Turvetuotannon kuormittamia vesistöjä on kunnostettu.
- Vuoteen 2030 mennessä bioenergia ja muut uusiutuvat energialähteet ovat lähes kokonaan korvanneet turpeen energian tuotannossa, ja turpeen polton kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet noin 90 % .
- Kasvu- ja kuiviketurpeelle on kehitelty hyviä ja edullisia vaihtoehtoja.

— Kehitystarpeet, jotta voidaan vastata siirtymähaasteisiin

— Tavoitteet ja tulokset, joita odotetaan JTF-toimintalinjan täytäntöönpanosta, mukaan lukien sen odotettu vaikutus työpaikkojen luomiseen ja säilyttämiseen

2.3 Johdonmukaisuus muihin asiaan liittyviin kansallisiin ja alueellisiin strategioihin ja suunnitelmiin nähden

Viite: 11 artiklan 2 kohdan e alakohta

Tekstikenttä (6 000)

Manner-Suomessa toteutettava ”**Uudistuva ja osaava Suomi**” 2021–2027 -**rakennerahasto-ohjelma** sisältää EAKR, ESR ja JTF -rahastot. Ohjelman toimeenpano käynnistyi alkuvuodesta 2022. Ohjelman aluelähtöinen toteutus pohjautuu maakuntaohjelmiin ja maakunnan Älykkään erikoistumisen strategiaan.

Etelä-Savon maakuntavaltuusto hyväksyi marraskuussa 2020 **Puhtaasti Paras! – Etelä-Savon maakuntastrategian 2030** päivityksen. Maakunnan kehittämisen kärkiä ovat METSÄ, VESI ja RUOKA. Näihin perustuviin luonnonvaroihin, erityisosaamiseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja kestävään elinkeino toimintaan Etelä-Savon kasvu ja elinvoima rakentuu tulevina vuosina. Maakuntastrategiaa toteuttava **Etelä-Savon maakuntaohjelma vuosille 2022–2025** hyväksyttiin joulukuussa 2021. Sen osana päivitettiin myös **Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategia vuosille 2022–2027**.

Älykkään erikoistumisen strategian kärjet eli maakunnan innovaatiokärjet ovat osin samat kuin maakuntastrategian kärjet eli metsä, vesi ja ruoka, mutta lisäksi kärkiin on uusina avauksina otettu matkailu ja hyvinvointi. TKI-toimintojen kehittämisen tavoitteena on luoda kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä osaamiskeskittymiä, joilla on tarjota nopeasti kaupallistettavia ratkaisuja seuraavilla Älykkään erikoistumisen aloilla: METSÄ – Metsäbiomassan uudet tuotteet ja tuotantoprosessit, VESI – Puhtaan veden teknologiat ja konseptit, RUOKA – Ruokaketjun puhtaus ja turvallisuus, MATKAILU - Kestävä matkailu ja monipaikkaisuus, HYVINVOINTI – sosiaaliset innovaatiot, uudet palvelut ja terveysturvallisuus. Yhteistä kaikille kärjille ovat läpileikkaavat teemat digitaalisuus, vihreä siirtymä ja sen ratkaisut, yrittäjäyys ja osaaminen. Suunnitellut toimenpiteet turvetuotannosta luopumiseksi tukevat ja täydentävät erinomaisesti maakuntastrategian, maakuntaohjelman ja maakunnan Älykkään erikoistumisen strategian tavoitteita vaihtoehtoisten energiamuotojen kehittämisessä, ympäristöhaittojen korjaamisessa sekä maaseudun elinkeinojen kehittämisessä ja monipuolistamisessa.

Etelä-Savon alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma rahoituskaudelle 2021–2027 noudattaa EU:n uuden yhteisen maatalouspolitiikan (CAP27) strategisia tavoitteita. Tärkeällä sijalla tavoitteissa on pitää maaseutu elinvoimaisena, varmistaa maatalous- ja maaseutuseutuyrittäjien tulotaso ja kilpailukyky sekä toimia ilmasto- ja ympäristöviisaasti.

Etelä-Savon alueellinen metsäohjelma 2021-2025 antaa suuntaviivat alueen metsien hoidolle ja suojelulle, puunkäytölle sekä metsien muulle käytölle. Tavoitteena on metsien kestävä käyttö ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen. Ilmastokestävä metsätalous on yksi kymmenestä ohjelman kehittämisteemasta.

Etelä-Savo sijoittuu kahdelle vesienhoitoalueelle: Vuoksen vesienhoitoalueelle sekä Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueelle. Valtioneuvosto on hyväksynyt molemmille alueille uudet **vesienhoitosuunnitelmat vuosille 2022-2027**. Vesienhoitosuunnitelmissa ja niitä täydentävissä toimenpideohjelmissa esitetään tietoa vesien tilasta ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä tarvittavista toimista, joilla vesien hyvä tila aiotaan saavuttaa ja ylläpitää. Toimenpideohjelmat konkretisoivat suunnitelmien toteuttamista osin myös paikallisella tasolla. Suunnitelmissa on lukuisia toimenpiteitä turvetuotannon kuormittavien vesistöjen vesien tilan parantamiseksi.

Etelä-Savon ilmasto-ohjelma on vuodelta 2013 ja sen tilannekatsaus vuodelta 2018. Sen jälkeen ilmastotyötä on edistetty perustamalla maakunnallinen ilmastoryhmä, johon kuuluu noin 60 eri sidosryhmien edustajaa sekä sitä avustava ilmastoasiantuntijaryhmä, jossa on edustettuna mm. eri tutkimus- ja koulutuslaitokset. Ilmasto- ja energiaan liittyviä hankkeita on rahoitettu aluekehittämisrahoilla runsaasti. **Hiilivapaa Etelä-Savo-hankkeessa** laskettiin skenaarioita siitä, miten Etelä-Savo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030, 2040 tai 2050 mennessä. Skenaarioiden yhtenä lähtökohtana oli turpeen käytöstä luopuminen vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi on tuettu Mikkelin ja Pieksämäen seutujen kuntien ilmastotyötä. Maakunnassa on meneillään hanke, jossa laaditaan **Etelä-Savon ilmastotiekartta (valmistuu vuoden 2022 lopussa)**. Ilmastotiekartan perustana on jo tehty ilmastoryhmien työ ja hanketyö sekä jo laaditut kuntien ilmasto-ohjelmat. Etelä-Savon ilmastotyön tavoitteet ovat samat kuin Suomen kansalliset ilmastotavoitteet eli hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä. Suunnitellut toimenpiteet ovat myös linjassa hallitusohjelman, Suomen kansallisen energia- ja ilmastostrategian sekä Keskipitkän aikavälin ilmastopoliittisen suunnitelman kanssa.

- Älykkään erikoistumisen strategiat
- Asetuksen (EU) 2021/... 29 artiklassa tarkoitetut alueelliset strategiat
- Muut alueelliset tai kansalliset kehityssuunnitelmat

2.4 Suunnitellut toimintatypit

Tekstikenttä (12 000)

Viite: 11 artiklan 2 kohdan g alakohta

JTF rahoituksella tuetaan niiden alueiden yritysten toimialan vaihtoa ja työntekijöiden koulutusta, joilla on merkittävää turvetuotantoa. Lisäksi tukea suunnataan entisten turvetuotantoalueiden jälkikäyttöön sekä uusiutuvan energian, kiertotalouden, vesitalouden ja turvetta korvaavien materiaalien tutkimus- ja kehittämistoimiin. Maakunnan elinkeinorakennetta pyritään monipuolistamaan myös kestävä matkailun hankkeilla sekä hyvinvointia tukevalla uusilla palvelukonsepteilla. Toimenpiteet täydentävät maaseutuohjelman, rakennerahasto-ohjelman sekä Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategian toimenpiteitä. Suunnitellut toimenpiteet myös nopeuttavat Etelä-Savon vihreää siirtymää yhdessä muiden rahoitusvälineiden keinojen kanssa, siten että turvetuotannosta voidaan luopua vuoteen 2030 mennessä lähes kokonaan.

Etelä-Savo kohdistaa toimenpiteensä kahden kokonaisuuden alle, jonne on tunnistettu seitsemän tuettavan toiminnan tyyppiä, joista yksi on tekninen tuki:

YRITYSTOIMINTA JA OSAAMINEN

Turvetuotannosta luopumisen haitat vaikuttavat koko maakuntaan. JTF tukea kohdennetaan alueen yritysten kehittämiseen, uuden yritystoiminnan syntymiseen, työntekijöiden kouluttamiseen sekä yritysten ja tutkimuslaitosten TKI -yhteistyöhön.

Uusia yrityksiä toivotaan syntyvän etenkin bioenergian ja uusiutuvan energian tuotantoon, erilaisiin uusiin kiertotalouteen pohjautuviin yrityskehityksiin ja kokonaisuuksiin, metsätalouteen, matkailuun, elintarvikealalle, hyvinvointipalveluihin sekä turvetuotantoalueiden ja turvetuotannon kuormittamien vesistöjen kunnostamiseen. Kaikilla näillä aloilla tarvitaan myös uusia innovaatioita ja toimintatapojen kehittämistä.

Toimintalinjojen 1 ja 2 toimenpiteillä tuetaan turvetuotannosta välittömästi tai välillisesti elantonsa saavien uudelleen koulutusta sekä autetaan heitä uudenlaisen yritystoiminnan perustamisessa. Olemassa olevien yritysten toimintaa parannetaan ja etenkin nuorille korvataan menetettyjä kesätyö- ja lisäansiomahdollisuuksia, luomalla uusia kausityömahdollisuuksia mm. matkailusektorille, näin jarrutetaan muuttoliikettä pois maakunnasta ja ehkäistään maaseudun autioitumista.

1. Pk-yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen

Yritysten liiketoiminnan muuttamista tuetaan mm koulutus- ja investointituella, yrityksiä monipuolistamalla sekä edistämällä yritysten muutoskykyä ja kansainvälistymistä. Tarkoituksena on tuottaa monistettavia, skaalautuvia ja kilpailukykyisiä konsepteja uusista teknologisista ratkaisuksista, joilla tavoitellaan myös laajentumista kansainvälisille markkinoille.

Yritysten kehittämis- ja koulutushankkeilla tuetaan digitaalista ja vihreää siirtymää ja sitä tukevaa tuotteiden, palvelujen, tuotantomenetelmien ja uuden teknologian käyttöönottoa. Lisäksi tuetaan yrittäjien ja yritysten valmiuksia tunnistaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja -malleja.

Kehitetään yritysten logistisia ratkaisuja sekä parannetaan alueellisen metsäenergian saatavuutta toimitusvarmuuden lisäämiseksi. Suunnitellaan ja kehitetään bioenergian varastointimahdollisuuksia ja -alueita.

2. Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet

Etelä- Savossa on monialainen yliopistokeskus sekä vahvasti TKI-intensiivinen ammattikorkeakoulu, joiden osaamista hyödynnetään ja yhteistyötä syvennetään alueen elinkeinoelämän kanssa toteuttamalla yhteishankkeita. Alueella olevia innovaatioalustoja hyödynnetään ja kehitetään yritysten palveluiden ja tuotteiden sekä liiketoiminnan kehittämisessä.

Avataan toteutettavien infrainvestointien tietojärjestelmien rajapintaratkaisuja siten, että ne mahdollistavat laajemman kiertotalouden tilannekuvan tarkastelun huomioiden mm. energia- ja materiaalivirrat sekä uudet teolliset symbioosit. Tämä mahdollistaa tehokkaamman dataan perustuvan päätöksenteon sekä liiketoiminnan ja palvelujen kehittämisen.

Tuetaan vesiliiketoiminnan kasvua kansainvälisesti, nopeutetaan vihreää siirtymää ja vahvistetaan TKI-infrastruktuuria kiertotaloudessa. Vesiliiketoiminnan ja -infran kehittämisellä tuetaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä siirtymän aikaansaamiseksi kohti resurssiviisasta vesiliiketoiminnan kokonaisuutta.

Kiertotalouteen liittyen tuetaan suljettujen kiertojen järjestelmien tutkimusta sekä kokonaisvaltaisesti kaikkia hiilijalanjälkeä pienentäviä hankkeita mm. vähemmän hiilipäästöjä aiheuttavien menetelmien ja materiaalien kehittämistä. Luodaan uusia bio- ja kiertotalouskonsepteja ja edistetään yritysten paikallista verkostoitumista teollisten symbioosien hyödyntämiseksi.

Bioenergian käytön lisääntyessä tarvitaan metsätalouden ja metsänkäsittelymenetelmien kehittämistä hiiliviisaaksi, kokonaiskestäväksi ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottavaksi. Kehittämiskohteena mm. paikkatietotyökalut sekä paikkatiedon ja sähköisten oppimisympäristöjen kehittäminen

3. Uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen, ensisijainen kohderyhmä turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset, erityiskohteena nuoret

Koulutustoimenpiteet kohdistetaan henkilötasolla tarpeen mukaisesti. Palveluina tarjotaan osaamiskartoituksia, eri pituisia koulutuksia aina ammatilliseen tutkintokoulutukseen saakka sekä ohjausta ja neuvontaa osaamisen kehittämiseksi. Samalla turvetuotannosta riippuvaisten yritysten kehittämistä tuetaan muutoksissa ja edistetään niiden kykyä edelleen palkata henkilöitä uusiin tehtäviin. Koulutusten osalta tehdään yhteistyötä eri oppilaitosten, TE-toimiston sekä yrityspalveluja tarjoavien tahojen kanssa. Erityisesti maaseutualueen kannalta keskeistä on löytää yhteistyö maaseutuohjelman toimijoiden kesken. Koulutus- ja kehittämispalveluita tarjotaan pitkäkestoisesti siten, että muutos on mahdollista toteuttaa yksilöllisesti ja yritysten näkökulmasta oikea-aikaisesti.

Oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi järjestetään koulutuksen- ja osaamisen kehittämisen palveluita niille alueille, joita tämä eniten koskettaa. Työllisyyden toimenpiteitä kohdennetaan ensisijaisesti alueellisesti niin, että työpaikat pysyvät samalla alueella kuin mistä ne ovat vaarassa kadota. Koulutuksessa korostuu digiosaamisen kehittäminen, uudet energiateknologiat sekä kiertotalous ja kehittyvien yritysten uudet liiketoimintamallit alustataloudessa. Kausityövoiman saatavuus tulee turvata alkutuotannossa ja matkailussa. Lisäksi kehitetään työntekijä- ja johtamisosaamista sekä liiketoiminta-, markkinointi- ja viestintäosaamista.

Nuorten syrjäytymistä ehkäistään asiakasohjausta kehittämällä, nopealla muunto- ja täsmäkoulutuksella, oppilaitosten ja työvoimatoimistojen yhteistyön syventämisellä sekä uusilla digitaalisilla oppimisympäristöillä ja ratkaisuilla. Nuoria pyritään houkuttelemaan etenkin metsäsektorille.

Tuetaan turvealan ja -alueiden työntekijöiden kouluttautumista luonnonalueiden entistämisen- ja kunnostamistöihin.

TKI JA VIHREÄ SIIRTYMÄ

Etelä-Savossa on vahvaa osaamista niin ympäristötekniikan, maa- ja metsätalouden kuin energiatutkimuksenkin sektoreilla. Tätä osaamista tulee kehittää ja hyödyntää uusien innovaatoratkaisujen kehittämiseksi.

Vihreän siirtymän ja TKI toiminnan toivotaan tuovan uudenlaista teknologiaa, lisäävän uusiutuvan energian tuotantoon työpaikkoja sekä torjuvan ilmaston muutosta. JTF toimenpiteillä voidaan hillitä maakunnan muuttotappiota ja auttaa maaseudun yritystoimintaa selviämään energiamurroksesta.

4. Uudet innovaatiot turpeen korvaamiseksi ja turpeen uudet innovatiiviset käyttömuodot

Maakunnassa toteutetaan korkeatasoista tutkimusta turpeen korvaamiseksi maataloudessa sisältäen luomun, kiertotalouden, uusien materiaalien, uusien taimien kasvatusalustojen ja -menetelmien kehittämisen sekä turpeen muun kuin energiakäytön kehittämisen. Esimerkkeinä myös kasvuturvetta ja turpeen kuivikekäyttöä korvaavien materiaalien tutkimus ja kokeilut, luomu- ja lähiruokatuotannon tutkimus, elintarviketurvallisuus, kasvihuone- ja taimiviljely, sekä maatalouden kiertotalousratkaisut.

Toimenpiteet helpottavat maatalojen kustannuspaineita ja siten jatkamismahdollisuuksia turvetuotannon loppuessa.

5. Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut ja TKI

Etelä-Savossa on korkeatasoista uusiutuvien energiamuotojen tutkimusta, mm. aurinko, tuuli, maalämpö, geotermiinen lämpö, biokaasu ja ilmavesilämpöpumpputeknologia. Energian säilytyksen osalta voidaan tutkia ja kehittää vety- ja akkuteknologiaa, sekä energiavarastojen uusien teknologioiden soveltamista sähkön ja lämmöntuotannon optimoinnissa. Uusia ratkaisuja voidaan pilotoida alueen energialaitoksissa, jotka ovat olleet aktiivisesti mukana kehittämistyössä.

Älykkäiden energiaverkkojen tutkimuksessa tutkitaan energian siirron tehokkuutta ja älykkyyttä. Kehitetään kaukolämpöverkostojen kokonaisoptimointia tai osakokonaisuusoptimointia.

Orgaanisista jätteistä tuotettua biokaasua ja biokaasulaitoksia on Etelä-Savossa testattu ja kehitetty. Tämä vaatii edelleen tutkimuspanoksia sekä laitosten skaalaamista laajempaan energiantuotantoon. Biokaasun tuotanto maatalouden sivuvirroista voi osaltaan korvata turvetuotantoa sivuelinkeinona.

Älykkään skaalautuvan hybridialuelämpöratkaisun kehittäminen ja tuotteistaminen vientituotteeksi, kuten myös polttoon perustumattomien energialähteiden skaalaaminen.

Tuetaan energian ja materian käytön tehostamista kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Vahvistetaan energiaosaamista ja -tiedotusta, kehitetään uusia energiatehokkaita menetelmiä ja tuotteita.

6. Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen ja jälkikäyttö sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista; kattaa myös turvetuotannosta poistuvien soiden yhteydessä olevat vesistöalueet, mikäli niiden kunnostamisen tarve liittyy turvetuotannon loppumiseen

Turvemailla JTF -tuki tulee sitoa tuotantoalueiden jälkikäyttösuunnitelmaan, jossa on huomioitu vesistö päästöjen vähentämisen lisäksi ilmastopäästöt ja luonnon monimuotoisuus. Käytöstä poistuvien turvetuotantoalueiden hiilinielupotentiaalia voidaan suunnitelmissa lisätä mm. metsittämällä, vesittämällä ja ennallistamalla. Kosteikot voivat soveltua vesiensuojeluun, tulvasuojeluun, metsästykseseen ja lintuvesikohteiksi sekä kosteikkoviljelyyn (sammalet, suomarjat, uusiutuvat biomassat, kuten ruokohelpi, energiapaju). Alueita voi hyödyntää luontomatkailussa. Paikkatietoaineistoja yhdistämällä voidaan löytää erilaisten päästövähennystoimien piiriin soveltuvimpia turvetuotantoalueita. Myös vesistö päästöjen tutkimus käytöstä poistetuilta alueilta ja pilaantuneiden vesistöalueiden kunnostustoimet sekä suometsien käsittelymenetelmien kehittäminen. JTF -tukea ei kuitenkaan myönnetä sellaisiin toimiin, joista toiminnanharjoittaja on vastuussa (saastuttaja maksaa -periaate).

Selvitetään myös entisten turvetuotantoalueiden käyttömahdollisuuksia uusiutuvan energian tuotantoalueina kuten aurinko- tai tuulivoimaloiden sijoittamiseen.

Tuetaan kouluttautumista tuotantoalueiden jälkikäyttösuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen ja/tai uusien elinkeinojen kehittämiseen ja tuotantoon näillä alueilla kuten metsitys, metsästy-

ja/tai luontomatkailu, luonnonhoito, energiabiomassan tuotanto, kosteikkoviljely (esim. suomarjat).

7. Tekninen tuki

Teknisellä tuella katetaan JTF-rahaston tehokkaan hallinnoinnin ja käytön kannalta välttämättömiä toimia, kuten kumppaneiden valmiuksien kehittämistä, sekä rahoituksen tarjoamisen valmisteluun, koulutukseen, hallintointiin, seurantaan, arviointiin, näkyvyyteen ja viestintään liittyviä tehtäviä.

Viite: 11 artiklan 2 kohdan h alakohta

Täytetään vain, jos tukea myönnetään muihin yrityksiin kuin pk-yrityksiin tehtäviin tuotannollisiin investointeihin:
— suuntaa-antava luettelo tuettavista toimista ja yrityksistä sekä kunkin osalta perustelu tällaisen tuen tarpeellisuudesta puuteanalyysillä, jossa osoitetaan, että jos investointia ei tehdä, odotettu menetettyjen työpaikkojen määrä ylittäisi odotetun uusien työpaikkojen määrän

Tämä kohta päivitetään tai täytetään alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman tarkistuksen yhteydessä riippuen tällaisen tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Viite: 11 artiklan 2 kohdan i alakohta

Täytetään vain, jos tukea myönnetään investointeihin, joilla pyritään vähentämään direktiivin 2003/87/EY liitteessä I luetellusta toiminnasta syntyviä kasviuonekaasupäästöjä:
— luettelo tuettavista toimista ja perustelut, jotka osoittavat, että toimet edistävät siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen ja johtavat kasviuonekaasupäästöjen merkittävään vähenemiseen siten, että päästöt alittavat merkittävästi direktiivin 2003/87/EY mukaiset ilmaisaon laskemiseen käytettävät vertailuarvot, ja edellyttäen, että toimi on tarpeen, jotta voidaan säilyttää merkittävä määrä työpaikkoja

Tämä kohta päivitetään tai täytetään JTF-rahaston alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman tarkistuksen yhteydessä riippuen tällaisen tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Viite: 11 artiklan 2 kohdan j alakohta

— Suunniteltujen toimien synergia ja täydentävyys muiden asiaan liittyvien Investoinnit työpaikkoihin ja kasvuun -tavoitteeseen kuuluvien unionin ohjelmien (siirtymäprosessin tukeminen) ja muiden rahoitusvälineiden (unionin päästökauppajärjestelmän modernisaattorahasto) kanssa yksilöllisten kehitystarpeiden käsittelyssä

Viite: 11 artiklan 2 kohdan k alakohta ja 11 artiklan 5 kohta

— synergia ja täydentävyys oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin muista pilareista suunnitellun tuen kanssa
— toimialat ja aihealueet, joiden tukemista suunnitellaan muiden pilareiden mukaisesti

Alueellinen suunnitelma luo edellytyksiä investoinneille, joita voidaan rahoittaa oikeudenmukaisen siirtymän kahden muun pilarin kautta. Invest EU- rahoitusta hyödynnetään laina-, lainatakaus- ja pääomasijoitusinstrumentteihin, jotka tukevat yritystoiminnan kehittymistä

aluetalouden vahvistamiseksi ja uusien korvaavien työmahdollisuuksien luomiseksi. Pilarin II julkisen sektorin lainainstrumenttia hyödynnetään kuntien, kuntayhtymien ja julkisten liikelaitosten investointeihin.

Pilarista II rahoitettavia hankkeita:

- uusiutuvaan energiaan, energiatehokkuuteen ja energian varastointiin liittyvät investoinnit, matkailuinvestoinnit, digitaalista saavutettavuutta edesauttavat investoinnit
- TKI rahoitukseen, kaupallistamiseen ja skaalaamiseen sekä
- Pk-yritysten rahoituksen saatavuuteen ja pääomatukeen liittyvät hankkeet.

Pilarista III rahoitettavia hankkeita ovat esim. investoinnit kaukolämpölaitosten teknisiin muutoksiin siirryttäessä uusiutuvan energian käyttöön, investoinnit energia- ja kaukolämpöverkkojen modernisointiin sekä bioenergian jalostus-, logistiikka- ja varastointialueisiin.

3. Hallintomenettelyt

Viite: 11 artiklan 2 kohdan f alakohta

Tekstikenttä (5 000)

3.1 Kumppanuus

— Järjestelyt, joilla otetaan kumppanit mukaan alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin;
— Julkisen kuulemisen tulokset

Suomen Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 – EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma toteutetaan yhtenä ohjelmalla koko maassa. JTF on yksi ohjelman rahastoista.

Hallintoviranomainen on Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Hallintoviranomainen on ohjannut yleistä valmisteluprosessia Suomessa, ja maakunnan liitto on johtanut TJTP-valmistelua maakunnassa. TJTP-valmistelua on Suomessa tukenut ”Alueellisten oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien valmistelutuki Suomessa-hanke”, jossa myös Etelä-Savon maakunta on ollut hyödynsaajana.

EU:n alue- rakennepolitiikan ohjelman valmistelua ohjaa kumppanuusperiaate ja suomalainen hallintoperinne, joka korostaa kuulemistä, sekä alue- ja rakennepolitiikan rahastojen toimintaa säätelevä lainsäädäntö, jossa on määritelty kumppaneiden osallistuminen EU-ohjelmien valmisteluun ja toimeenpanoon. Valmistelutyö tehdään yhteistyössä maakunnan liittojen, valtion viranomaisten, kuntien ja muiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden ja yhteisöjen kanssa.

JTF-maakunnat käynnistivät vuonna 2020 työskentelyä tukemaan kansallisen JTF-koordinaatioryhmän, josta muodostui tärkeä ja toimiva keskustelufoorumi hallintoviranomaisen ja maakuntien kesken.

Etelä-Savon maakuntaliitto on johtanut JTF - suunnitelman valmistelua yhteistyössä Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Maakunnassa on toteutettu sidosryhmätilaisuuksia, työpajoja ja keskusteluja. Tilaisuuksiin on osallistunut yrittäjiä, kuntien, koulutus- ja tutkimuslaitosten, kehitysyhtiöiden, yhdistysten ja elinkeinoelämän sekä nuorten edustajia. Lisäksi toteutettiin laaja webropol kysely toimenpide-ehdotuksista.

Ohjelmaa ovat käsitelleet Etelä-Savon maakuntahallitus ja maakunnan yhteistyöryhmä (MYR), yhteistyöryhmässä on jäseniä kunnista, valtion viranomaisista sekä muista keskeisistä tahoista, kuten järjestöistä ja korkeakouluista. Järjestöistä edustettuina ovat Etelä-Savon yrittäjät, Etelä-Savon kauppakamari, maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto, eri työntekijöitä edustavat ammattijärjestöt, Teknologiateollisuus ry, Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto ja Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta.

3.2 Seuranta ja arviointi

— Suunniteltu seuranta ja arviointi, mukaan luettuna indikaattorit, joilla mitataan suunnitelman kykyä saavuttaa tavoitteensa

Maakunnan yhteistyöryhmä seuraa ja arvioi ohjelman toimeenpanoa ja raportoi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja esittää sille tarvittaessa ohjelmaa koskevia muutostarpeita. Ohjelman toteutumistilannetta seurataan ohjelmalle asetettujen tulos- ja tuotosindikaattoreiden perusteella sekä arvioinneilla.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö hoitaa maakunnan yhteistyöryhmän valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. Sihteeristön tehtävänä on seurata toimeenpanoa ja ohjelmalle asetettujen tavoitteiden toteutumistilannetta ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle, sekä tehdä itsearviointia toimeenpanosta ja toteumatilanteesta.

Sihteeristö analysoi seurantatiedot ja esittää tarvittaessa yhteistyöryhmälle päätettäväksi korjaavia toimenpiteitä, joilla suunnitelman toimeenpanoa edistetään.

Hanketason tulos- ja tuotoskohtaista toteumaa seurataan välittävän viranomaisen toimesta sekä hankkeille asetettavissa ohjausryhmissä.

JTF -suunnitelmien indikaattorit on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä TEM:n ja maakuntien asiantuntijoiden kanssa ja listaus on kaikille suunnitelmille yhteinen. Yhteiset indikaattorit päätettiin maakuntien JTF-koordinaatiotyöryhmässä 2.2.2022.

Tuotosindikaattorit

RCO01 Tuetut yritykset

RCO02 Avustuksilla tuetut yritykset

RCO04 De minimis tukea saaneet yritykset

RCO05 Uudet tuella aikaansaadut yritykset

RCO07 Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot

RCO10 Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa

RCO38 Turvetuotannosta poistuvien, ennallistamisen tai jälkikäytön kohteena olevien soiden pinta-ala

EECO07 18-29 -vuotiaat nuoret

Tulosindikaattorit**RCR01** Tuettuihin yksiköihin luodut työpaikat**RCR03** Tuote-tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pk-yritykset**RCR19** Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto**EECR03** Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyyden jättäessään toimen**3.3 Koordinointi- ja seurantaelin/-elimet**

Elin tai elimet, jotka ovat vastuussa suunnitelman täytäntöönpanon koordinoinnista ja seurannasta, ja niiden tehtävät

Etelä-Savon maakuntaliitto vastaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisesta valmistelusta ja alueellisen rahoitussuunnitelman valmistelusta Etelä-Savossa.

Maakunnan yhteistyöryhmä vastaa eri rahastojen välisestä yhteensovittamisesta ja edesauttaa laajojen, aluekehittämisen kannalta merkittävien hankekokonaisuuksien valmistelua ja edistää niiden toteutusta. Maakunnan yhteistyöryhmä raportoi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja esittää sille ohjelmaa koskevia muutostarpeita sekä tiedottaa ohjelman toimeenpanosta.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö hoitaa ja koordinoi rahastojen valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. Sihteeristön tehtävänä on seurata maakunnan alueella rahoitettaviksi ehdotettuja hankkeita ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle. Sihteeristö käsittelee kaikki JTF-rahaston päätösesitykset.

Välittävinä toimieliminä toimivat Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon ELY-keskus. Niiden tehtävät ja toimivalta on määritelty aluekehityslainsäädännössä. TJTP:n toimeenpano toteutetaan osana Uudistuva ja osaava kasvu 2021–2027 -ohjelman toimeenpanoa ja se huomioidaan välittävien viranomaisten hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksissa. Toimeenpanossa hyödynnetään EURA2021-tietojärjestelmää.

Ohjelmakohtaiset tuotos- ja tulosindikaattorit

Viite: 12 artiklan 1 kohta

Täytetään vain, jos tarkoitus on vahvistaa ohjelmakohtaisia indikaattoreita:

— perustellaan ohjelmakohtaisten tuotos- tai tulosindikaattoreiden tarve suunniteltujen toimien tyyppien perusteella

Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen.

Alueellisen JTF-suunnitelman toteutumista seurataan seuraavilla ohjelmakohtaisilla indikaattoreilla:

NR01 Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut

NR03 Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan

NR09 Pk-yritykset, jotka aloittavat energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvaa uutta yritystoimintaa

Taulukko 1.

Tuotosindikaattorit

Eritystavoite	Tunnus (5)	Indikaattori (255)	Mittayksikkö	Välitavoite (2024)	Tavoite (2029)
Antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on pyrkimyksellä saavuttaa vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoite ja unionin siirtymisellä ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti	RCO01	Tuetut yritykset	kpl	32	160
	RCO02	Avustuksilla tuetut yritykset	kpl	20	100
	RCO04	De minimis tukea saaneet yritykset	kpl	10	50
	RCO05	Uudet tuella aikaansaadut yritykset	kpl	8	40
	RCO07	Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot	kpl	5	12
	RCO10	Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa	kpl	40	200
	RCO38	Turvetuotannosta poistuvien, ennallistamisen tai jälkikäytön kohteena olevien soiden pinta-ala	ha	80	400
	EECO07	18-29 -vuotiaat nuoret	kpl	10	50

Taulukko 2.

Tulosindikaattori

Erityistavoite	Tunnus (5)	Indikaattori (255)	Mittayksikkö	Perustaso tai viitearvo	Viitevuosi	Tavoite (2029)	Tietolähde [200]	Huomautukset [200]
Antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on pyrkimyksellä saavutettava vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoitte ja unionin siirtymisellä ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti	RCR01	Tuettuihin yksiköihin luodut työpaikat	kpl	0		255		
	RCR03	Tuote-tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pk-yritykset	kpl	0		60		
	RCR19	Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto	kpl	0		150		
	EECR03	Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyyden jättäessään toimen	kpl	0		10		
	NR01	Verkostojen ja innovaatioekosys	kpl	0		140		

		teemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut						
	NR03	pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan	kpl	0		60		
	NR09	pk-yritykset, jotka aloittavat energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvaa uutta liiketoimintaa	kpl	0		25		